

<b>Handläggare</b> [Dokumentägare]	<b>Diarienummer</b> Diariennr	<b>Datum</b> 2021-11-17
---------------------------------------	----------------------------------	----------------------------

*Beslutad av förbundsstyrelsen den 17 november 2021*

## Om handlingsplan för miljöpolicy

### Syfte

Denna handlingsplan är en konkretisering av Hyresgästföreningens miljöpolicy och syftar till att bryta ned övergripande mål och strategier så att alla medarbetare och förtroendevalda ska kunna arbeta med dem i sin dagliga verksamhet.

Vårt miljöarbete ska bygga på ständiga förbättringar och vi ska kontinuerligt sätta upp nya mål för att begränsa miljöpåverkan från vår verksamhet. Vi ska ta hänsyn till miljöaspekten i allt vi gör. Vi ska prioritera samarbeten med leverantörer som är lika angelägna om miljön som vi är, och använda vårt inflytande till en ökad medvetenhet och en minskad negativ påverkan på miljö och klimat.

### Omfattning

Precis som miljöpolicyen omfattar handlingsplanen samtliga medarbetare och förtroendevalda (de senare i den mån det är tillämpligt). Planen är fokuserad på miljöaspekten i hållbarhetsfrågan, även om även social hållbarhet berörs vid vissa punkter.

### Giltighetstid

Handlingsplanen revideras regelbundet för att ständigt vara uppdaterad mot globala och nationella mål samt för att höja ambitionsnivån.

Då verksamhetsplanen stakar ut riktningen och sätter budgeten för kommande period, bör en ny handlingsplan vara på plats samtidigt som verksamhetsplanen. I samband med att handlingsplanen uppdateras ska den även stämmas av och införlivas i verksamhetsplanen. I samband med detta ska utvärdering av mål och mätpunkter ske. Vad gäller påverkansarbete och engagemang kan av naturliga skäl ej kvantitativa mål sättas, däremot bör lyckade projekt, kampanjer och samarbeten lyftas i utvärderingen. Arbetet kommer dessutom utvärderas årligen i samband med hållbarhetsredovisningen.

## Koppling till de globala miljömålen och övriga dokument

Miljöpolicy och handlingsplan bör bidra till de globala målen. Innan förbundsstämman 2023 bör Hyresgästföreningen göra en analys av hur vi som organisation kan bidra till att uppnå de globala målen. Vilka mål är mest relevanta för oss? Vad gör vi redan och vad har vi potential att göra?



Handlingsplanen tar avstamp i dokumenten Miljöutredning (för den som vill veta mer om nuläget i organisationen och få en förklaring av bakgrunden till målen i handlingsplanen) och Miljöpolicy. Den knyter även an till dokumenten Rese- och mötespolicy, Inköpspolicy, Affärsetiska riktlinjer samt Placeringsregler.

## Långsiktiga mål

Hyresgästföreningens verksamhet ska sträva mot en så låg klimatpåverkan som möjligt, och resterande utsläpp bör sedan klimatkompenseras.

De långsiktiga målen inom påverkan och engagemang är svårare att konkretisera. Vi bör dock på sikt vara en tongivande organisation inte bara inom social och ekonomisk hållbarhet, utan även inom ekologisk hållbarhet.

## Ansvariga för genomförande

Alla förtroendevalda och medarbetare har ett ansvar att utifrån förmåga och befogenheter bidra till förbättringar inom miljöområdet i sitt dagliga arbete.

Chefer har dock ett särskilt ansvar att bedöma vilka miljömål som är relevanta i aktuell verksamhet samt vad den egna verksamheten har möjlighet att påverka och bidra med, och ta hänsyn till det i verksamhetsplaneringen. Särskilt hög nivå av ansvar har inköpsansvariga (för material, resor, mat, lokalrelaterade inköp samt inköp inom IT), personalchefer, processledare och strateger samt ansvariga för organisationens investeringar.

## **Handlingsplan för Hyresgästföreningens miljöpolicy**

### **Ramverk & miljöledningssystem**

För att arbetet med miljöpolicy och handlingsplan ska bli effektivt och verkningsfullt krävs ett fungerande ramverk och ett miljöledningssystem som är så pass utarbetat och dokumenterat att det inte är personberoende.

#### **Vi ska:**

##### **Se miljöförbättrande åtgärder som investeringar**

I det långa loppet kommer alla verksamheter behöva ställa om till hållbara verksamheter, och det finns anledning att tro att ju tidigare detta sker, desto mindre blir kostnaderna. Många delar av omställningen kommer även att föra med sig positiva konsekvenser ur ett ekonomiskt och tidsmässigt perspektiv.

##### **Prioritera miljöförbättrande åtgärder och avsätta tillräckligt med resurser och budget för att möjliggöra detta**

Det kommer att krävas resurser och budget för att kunna åstadkomma en effektiv och omfattande omställning inom organisationen. Enligt punkten ovan ska dessa poster ses som investeringar.

##### **Sätta uppföljningsbara och mätbara miljömål som följs upp regelbundet**

I planen nedan följer ett antal mål och mätpunkter. Dessa ska följas upp samtidigt som handlingsplanen uppdateras. Även de intentioner och mål som ej kan kvantifieras ska följas upp.

### **Säkerställa att miljöpolicyen följs i samtliga delar av verksamheten**

För att löpande förankra det strategiska miljöarbetet med funktioner inom planens område kommer miljöstrategen vid behov att adjungeras till förbundskontorets ledningsgruppsmöten.

Utöver detta bör varje region arbeta med målen på ledningsnivå. Varje region/samarbete utser med fördel en dedikerad miljöansvarig i ledningsgruppen, och en del av dennes arbetstid avsätts till miljöarbetet. Denna person bör ha vissa befogenheter och mandat. Mer utvecklade rekommendationer finns i Miljöutredningen under punkt 6.1.

### **Sätta regionala mål**

Hyresgästföreningen består av nio regioner som alla har olika förutsättningar för sin verksamhet. Vi ska vara lyhörda för varje regions möjligheter och begränsningar, samtidigt som vi stöttar och underlättar för alla att göra sitt absolut bästa. Målen ska kunna anpassas för respektive region med hänsyn till just deras förutsättningar, men ska alltid uppfyllas på nationell nivå.

### **Genomföra intressentenkät och väsentlighetsanalys**

För att förstå vad som är viktigast för våra intressenter, bör vi ha en löpande dialog med dessa. I februari 2021 gjordes en enkätundersökning där vi tar reda på vilka miljöfrågor som är viktigast för exempelvis medlemmar, förtroendevalda och medarbetare. En väsentlighetsanalys bör också upprättas.

De frågor som uppfattas som mest betydande i intressentdialogen och väsentlighetsanalysen bör sedan i samråd med sakkunniga medarbetare prioriteras i det framtida miljöarbetet.

## **Påverkansarbete**

Det är genom vårt påverkansarbete som Hyresgästföreningen kan göra allra störst skillnad i miljöfrågor. När vi i allt vårt arbete med opinionsbildning, förhandling och lokal utveckling väver in de ekologiska aspekterna visar vi att ekologisk hållbarhet är en förutsättning för ett gott boende för dagens och morgondagens hyresgäster. Eftersom boendet och den bebyggda miljön står för mycket av vår miljöpåverkan i samhället så finns det också potential att göra stor skillnad.

## **Vi ska:**

### **Ha en uttalad officiell hållning inom miljöfrågor, vara pålästa och även själva lyfta dessa frågor på agendan**

I skriften Klimat och boende slås det fast hur Hyresgästföreningens syn på hur miljö och boende hör ihop. Vi lyfter bland annat hur det som är mindre miljöbelastande även kan bidra till en bättre bostadspolitik. Som med alla organisationens ståndpunkter ska våra ställningstaganden göras väl kända bland organisationens företrädare, såväl anställda som förtroendevalda.

För en hållbar samhällsutveckling krävs att vi tänker på alla aspekter av hållbarhet och därför ska miljöfrågorna inte bara drivas som separata projekt utan genomsyra allt vi gör. Det kan exempelvis handla om att ställa frågor om miljöaspekter i förhandlingar om nyproduktion och renoveringar eller om att involvera de boende i att förbättra återvinning eller skapa grönare gårdar. Det kan också handla om att inspirera medlemmar på sociala medier eller att se till att en samarbetspartner har en uttalad och ambitiös miljöpolicy.

### **Ingå samarbeten inom miljö- och klimatfrågor med andra organisationer och aktörer**

Tillsammans med andra kan vi åstadkomma mer, därför ska vi aktivt söka samarbeten även inom miljöområdet, både lokalt och nationellt. Det kan handla om samarbeten med fastighetsägare och deras organisationer, men också forskningsprojekt och samarbeten med andra civilsamhällesaktörer.

### **Initiera projekt och samarbeten inom miljö med våra medlemmar**

Ett annat område där vi kan flytta fram våra positioner och vara med och samordna engagemang är hos samarbetet med våra medlemmar. Många har efterfrågat projekt och samarbeten inom miljö- och klimatfrågan, och med vårt stora antal medlemmar har vi här en enorm chans att vara med och leda samhället mot en hållbarare framtid. Vi ska vara lyhörda för idéer, och hjälpa till och samordna detta engagemang. Vi ska också starta nya projekt och samarbeten inom området där vi har möjlighet.

## **Utbildning och inspiration**

För att kunna fatta miljömässigt kloka beslut krävs att all personal är utbildad inom området, samt att de känner till miljöpolicy och handlingsplan. Denna utbildning är färskvara och bör uppdateras löpande. Vi bör också agera som folkbildare och inspiratörer för

medlemmar och andra hyresgäster, för att bidra till kunskapen om ett klimatsmart boende.

### **Utbildning, råd och stöd till medlemmar**

En viktig del i Hyresgästföreningens arbete är att ge råd och stöd till våra medlemmar. Här finns en möjlighet att hjälpa medlemmarna i olika miljö- och klimatrelaterade frågor. Utbildningen Ett grönt och klimatsmart boende har tagits fram i samarbete med Sveriges Allmännyttan och finns sedan hösten 2021 tillgänglig för medarbetare, förtroendevalda och medlemmar.

Vi ska också under kommande period undersöka relevans för att ta fram ett enklare material med grundläggande fakta och råd som stöd och inspiration för medlemmar och andra hyresgäster.

**Mål:** Erbjuda relevant, uppdaterat material om miljö och klimat till våra medlemmar.

**Mätpunkter:** Vilket material finns?

### **Utbildning av medarbetare och förtroendevalda**

Samtliga anställda och förtroendevalda ska känna till föreningens miljöpolicy, miljöpåverkan och mål samt ha grundläggande miljökompetens så att de med enkelhet kan följa miljöpolicyen.

Förhoppningen är att ovan nämnda utbildning även ska vara relevant även för tjänstemän och förtroendevalda. Samtliga medarbetare och så många förtroendevalda som möjligt ska genomgå den, eller annan likvärdig utbildning. Till detta bör en kortare utbildning i miljöpolicy och handlingsplan hållas i alla regioner, samt finnas tillgänglig digitalt för nytillkomna personer.

**Mål:** 100 % av alla medarbetare och 80 % av alla förtroendevalda ska ha gått den digitala grundutbildningen inom miljö- och klimat, samt känna till miljöpolicy och handlingsplan (innan 2023).

**Mätpunkter:** Vilka utbildningar har skett sedan senaste handlingsplanen? Hur stor procent av alla medarbetare respektive förtroendevalda har utbildats?

### **Fördjupad utbildning av nyckelpersoner**

För att de personer som har nyckelfunktioner såsom personalchef och inköpsansvarig ska kunna fatta miljömässigt rätt beslut, bör de få ytterligare miljöutbildningar inom respektive område. Det kan exempelvis handla om upphandling, ansvarsfullt resande, eller hållbara investeringar.

**Mål:** Undersöka vilka behov som finns för utbildning och identifiera nyckelpersoner med hjälp av respektive personalchef, för att sedan hitta relevant fortbildning (2023).

**Måtpunkter:** Vilka funktioner/personer har gått fördjupande utbildningar?

### **Inspiration**

Föreningen ska inspirera sina anställda, förtroendevalda och medlemmar till hållbarhet och miljömedvetenhet. Detta kan bland annat ske genom utbildningar, föreläsningar, webinarier, studiebesök och tävlingar/utmaningar. På samma sätt som man inspirerar personalen inom till exempel friskvård, uppmanas varje kontor att enligt ovan inspirera till minskade utsläpp.

**Måtpunkter:** Vilka initiativ har tagits för att inspirera inom föreningen?

## **Miljöcertifiering enligt ISO 14001**

Hela Hyresgästföreningen bör överväga att på längre sikt bli miljöcertifierad enligt ISO 14001. Denna standard säkerställer att det finns ett miljöledningssystem som är stabilt, seriöst och som inte är personberoende. Den tydliggör även våra ambitioner både internt och externt. Miljöstrateg tillsammans med ledningsgrupperna för respektive region ansvarar för detta.

## **Lokaler**

### **Energiförbrukning och ursprung**

Först och främst bör energiförbrukningen hållas nere så mycket som möjligt i de lokaler föreningen använder.

Fjärrvärme bedöms användas i majoriteten av våra kontorslokaler. I de lokaler vi själva äger ska värmeslag med låg miljöpåverkan (såsom fjärrvärme) fastställas och förbrukningen räknas som eget utsläpp.

All el ska vara förnybar i Hyresgästföreningens egna lokaler, och på våra kontor där vi har rådighet att bestämma. Organisationen ska dessutom verka för att även våra föreningslokaler ser över sin energiförsörjning. Vi har idag ett avtal med "Bra Miljöval"-märkning som även landets övriga lokaler kan sluta sig till, till ett förmånligt pris. Detta kommuniceras ut till alla förtroendevalda i hopp om att många väljer detta avtal och vi därmed ökar vår andel miljömärkt el. Det finns i dagsläget inget sätt

att mäta hur stor del av elen från samtliga Hyresgästföreningens lokaler som är miljömärkt, men genom att kommunicera avtalet tydligare så att fler vet att de kan ansluta sig, kan vi anta att den kommer att öka.

För elförbrukningen finns tekniska lösningar som kommer att undersökas för att se om vi därigenom kan sänka vår elförbrukning, främst strömbrytare, men också mer kreativa lösningar för att uppmuntra ”rätt” beteende. All belysning ska bytas ut till LED-teknik i de fall det ej är gjort.

**Mål:** Fler av Hyresgästföreningens lokaler ska ansluta sig till ett Bra Miljöval-avtal, dessutom ska helst förbrukningen för varje lokal sjunka.

**Mätpunkter/statistik:** Förbrukning samt antalet anläggningar.

### **Avfall och källsortering**

Allt avfall från våra kontor ska sorteras och återvinnas. Anläggning för källsortering bör finnas i samtliga lokaler.

### **Övrigt**

Vid renovering bör fungerande utrustning bevaras och miljöaspekten ska vara en tungt övervägande faktor i alla beslut. Vid till exempel renovering och nymöblering bör återbruk övervägas (sett ur ett arbetsmiljö- och kvalitetsperspektiv). Det finns flera seriösa aktörer som arbetar med detta i större skala.

Städning bör ske med miljömärkta produkter, regionalt ansvarig för lokalvård uppmanas se över detta med respektive leverantör.

## **Resor, transporter och konferenser**

### **Långväga resor**

Välj transportmedel med så liten miljöpåverkan som möjligt. Välj tågresor i första hand för långväga resor. Flygresor bör undvikas om inte absolut nödvändigt och måste alltid förankras med närmaste chef/ansvarig.

### **Antal flygresor 2015–2020**

2015	2016	2017	2018	2019	2020
1326	1696	1972	2014	1375	305

**Mål:** Max 700 flygresor/år 2022, max 500 flygresor/år innan 2030.



**Mätpunkter:** Antal registrerade flygresor. 2021 förväntas bli ett år med mycket få resor på grund av situationen med covid-19. Det är därför viktigt att målet är ses i ett längre perspektiv.

### **Bilresor**

Vi ska alltid använda kollektiva färdmedel om så är möjligt. Vid taxiresa eller hyrbil, välj miljöbil. Alla kontor ska uppdatera sina lokala taxiavtal så att de automatiskt tilldelas miljöbil vid beställning av taxi, och avtalet med Resia ska också justeras på samma vis.

Genom vårt förmånssystem Benify finns erbjudanden om rabatterade månadskort. Det finns även rabatter på elcyklar.

Vi föreslår att kontoren på de orter det är tillämpligt köper in en eller flera cyklar för att underlätta för de som vill byta ut sina kortare bilresor mot cykelresor.

### **Antal körda mil 2015–2020**

2015	2016	2017	2018	2019	2020
237811	225931	199312	203697	186298	71693

**Mål:** 150 000 mil/år 2022, dvs en minskning med 41 % sedan 2013. Max 120 000 mil/år innan 2025 och max 80 000 mil/år innan 2030.

**Mätpunkter:** Antal körda mil i bil. 2021 förväntas bli ett år med mycket få resor på grund av situationen med covid-19, det är därför viktigt att målet ses i ett längre perspektiv.

### **Konferenser och möten**

Minimera resandet och håll videomöten eller motsvarande i så stor utsträckning som möjligt. Här finns många resurser att tillgå – exempelvis möteswiki där vi kan hämta råd och tips, samt tekniska lösningar. Dessa ska tydligt kommuniceras och finnas lättillgängligt för anställda och förtroendevalda. Vidare bör vi utreda och utveckla möjligheterna för förtroendevalda att delta i digitala möten.

Beakta miljöaspekter vid alla upphandlingar. Alla konferensanläggningar och hotell som anlitas är och bör även i fortsättningen vara miljömärkta/miljöcertifierade.

### **Distansarbete**

Distansarbete är ett enkelt sätt att sänka utsläppen (naturligtvis beroende på tjänst och transportsätt). I Hyresgästföreningen har medarbetare möjlighet att arbeta på distans 2-3 dagar per vecka. Mer

detaljerade anvisningar finns i de nationella riktlinjerna vid distansarbete.

## **Inköp**

Hyresgästföreningen ska ställa miljökrav på alla varor, tjänster och entreprenader vi handlar upp, på samma sätt som vi ställer krav kring social hänsyn. Vi ska i första hand välja leverantörer som bedriver ett aktivt miljöarbete och leverantörer ska ha en tydlig miljöpolicy, som ska efterfrågas av oss vid upphandling. Vi ska i inköpsarbetet prioritera miljövänliga produkter vid alla valsituationer. Om möjligt ska varorna även vara rättvisemärkta. Vårt mål är att bidra till att stimulera en miljövänlig varuproduktion.

På regional nivå och högre ska säkerställas att aktuella hotell, restauranger och mötesanläggningar omfattas av kollektivavtal vid avtalstecknande/bokning/nyttjande. I inköspolicyn finns även utförliga skrivelser kring andra sociala aspekter av hållbarhet. Under den kommande perioden bör föreningen utveckla detta arbete genom att fokusera på att informationen ska nå ut till samtliga berörda. Nedan områden omfattas alla av dessa riktlinjer, med tillägg vid respektive punkt.

### **Kontorsmaterial**

Utskrifter bör undvikas i största möjliga mån och ske dubbelsidigt där det är möjligt.

### **Profilprodukter**

Inköp av profilprodukter bör alltid göras genom den interna webbshopen. Det ska alltid ske en övervägning om det är nödvändigt med utdelning av produkter, och även säkerställa att dessa faktiskt är användbara.

### **Mat**

Maten vi äter är en stor del av våra individuella utsläpp, och som organisation vill vi inte bidra till högre utsläpp än nödvändigt. Utgångspunkten bör vara att välja vegetariskt, men där kött och fisk kan väljas till.

**Mål:** Mat och övriga livsmedel bör i första hand vara växtbaserad, ekologisk, närproducerad och säsongsbetonad.

### **IT-material**

Beakta miljöaspekter vid alla inköp, material ska så långt som möjligt vara miljömärkt (TCO) och ha lång livslängd. Vidare ska fullt fungerande utrustning inte i onödan bytas ut, utan faktisk livslängd ska avgöra snarare än beräknad livslängd.

Återvinning ska ske på ett uttänkt och medvetet sätt med en leverantör som har en tydlig miljöpolicy.

### **Förmåner**

Då vi hjälper till att marknadsföra och dra konsumenttrafik till dessa partnerföretag bör även dessa omfattas av ett miljötänk – det bör ej startas samarbeten med särskilt miljöfarliga företag såsom flygbolag, och förmåner kan med fördel verka för en bättre miljö (exempelvis cykelleverantörer, tågbolag, ekologiska produkter). Vidare bör partnerns miljöpolicy efterfrågas och beaktas vid varje nytt samarbete.

### **Investeringar**

Under begreppet investeringar menar vi i första hand ekonomiska placeringar, men också fastighetsförvärv, större inköp, renoveringar och dylikt som görs med tanke om framtida avkastning eller effektivisering. För samtliga investeringar ska miljöaspekten väga in.

#### **Placeringar**

Hyresgästföreningen vill bidra till lösningar för en hållbar utveckling för vår värld. Det innebär att förvaltare av Hyresgästföreningens kapital tar ansvar för miljö, samhälle och ägarstyrning samtidigt som de även tar ansvar för de finansiella aspekterna i investeringarna.

De placeringar som ännu sköts internt av Hyresgästföreningen kommer att avyttras i den ordning och takt som är gynnsamt både ur ekonomiska och hållbara aspekter.

Föreningen vill att företagen aktivt ska bidra till hållbar utveckling genom att följa FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling, Agenda 2030. I dessa mål ingår exempelvis klimatfrågan, rent vatten, djurlivet i hav och på land samt skydd av naturresurser. Föreningens ambition skall även vara att kapitalförvaltningen är förenlig med Parisavtalet.

Hyresgästföreningen väljer bort bolag som verkar inom branscher som kan anses tveksamma utifrån följande miljökriterier:

- härrör från utvinning av fossila bränslen eller kraftproduktion baserat på fossila bränslen (undantag kan göras för företag med högre andel om företaget har en tillförlitlig plan att nå gränsen inom 3 år).

- företag som inte kan redovisa bra miljöprestanda med utgångspunkt från FN:s konventioner om hållbar utveckling.

Föreningen ska inte investera i företag vars verksamhet utgörs av produktion eller distribution av kol till mer än 5% av omsättningen.

### **Placering av pensionspengar**

Den tjänstepension som Hyresgästföreningen betalar in för anställda, placeras och hanteras av Folksam. Folksam är en föregångare i etiska placeringar med bland annat sin svarta lista, det vill säga en lista över företag de inte placerar i. Hyresgästföreningen kontrollerar sitt innehav mot denna lista minst vartannat år.

### **Fastigheter**

Förutom ovan ska organisationen sträva för att ställa krav på lokalerna våra tjänstemän verkar i. Dessa bör i den utsträckning det är möjligt vara miljöcertifierade. Det är ett viktigt kriterium som en del i helhetsbedömningen för att anpassa lokalen utefter största möjliga miljöhänsyn.

## **Klimatkompensation**

Klimatkompensation ska utföras där vi inte kan undvika miljöpåverkan och ske på ett dokumenterat effektivt sätt. För att inte kostnaden ska bli för stor initialt ska klimatkompensationen ske stegvis.

Man brukar kategorisera aktörers utsläpp i olika områden, eller scope, oftast scope 1, 2 och 3. I första steget bör vi kompensera för vad som faller inom scope 1 och 2, det vill säga våra direkta utsläpp (såsom bilresor, lokaler och uppvärmning) samt el för att sedan avancera till scope 3, vilket innebär bland annat flygresor, måltider, kontorsmaterial och så vidare.

Slutmålet är att kompensera för samtliga utsläpp senast år 2030.

**Mål:** Att inom kompensera för samtliga utsläpp senast år 2030, med första steget innan 2023.

**Mätpunkter:** Vilka utsläpp har kompenserats för?